

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

การพัฒนาประเทศโดยยึดหลักการและแนวทางการพัฒนาแบบประเทศตะวันตก ก่อให้เกิดปัญหาในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันปัญหาของขยะมูลฝอยถือได้ว่าเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างเล็งเห็นถึงความสำคัญและให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนทุกระดับ รวมทั้งเมืองที่เป็นศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคต่างๆ ปัญหานี้นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่อง ทำให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงขึ้น ซึ่งการพัฒนาที่ก้าวหน้าดังกล่าวส่งผลให้เกิดการขยายตัวของชุมชนเมือง และการเพิ่มขึ้นของประชากรเป็นไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการนำทรัพยากรมาใช้อย่างฟุ่มเฟือยและสิ้นเปลือง ทำให้มีวัสดุเหลือใช้และปริมาณมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย (สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2540)

ในปี พ.ศ. 2539 จากการศึกษาของกรมควบคุมมลพิษพบว่า มีปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนทั่วประเทศประมาณ 13.1 ล้านตัน แต่ในปัจจุบันพบว่า มีการรวบรวมและคัดแยกมูลฝอยจากชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ได้เพียงประมาณ 1.2 ล้านตัน หรือร้อยละ 9.2 เท่านั้น (สมานมิตร พัฒนา, 2541) และจากการศึกษาของกรมควบคุมมลพิษ ในปี พ.ศ. 2538 พบว่าปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่เฉลี่ย 200 ตันต่อวัน เทศบาลสามารถให้บริการเก็บขนเพื่อนำไปกำจัดได้ร้อยละ 75 ของปริมาณมูลฝอยทั้งหมดหรือประมาณ 150 ตันต่อวัน จึงมีมูลฝอยจำนวนร้อยละ 25 หรือประมาณ 50 ตันต่อวัน เหลือตกค้างอยู่ตามที่ต่างๆ เช่น ถนน ซอย ลำคลอง (นิภาศ นิลสุวรรณ, 2543) จากตัวเลขการศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันยังมีปริมาณมูลฝอยที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ใหม่ตกค้างอยู่ในสิ่งแวดล้อมเป็นจำนวนมาก และปริมาณมูลฝอยดังกล่าวก็จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต หากยังไม่มีมาตรการรองรับการจัดการมูลฝอยที่ดีพอจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ รวมทั้งสร้างปัญหาในด้านความสะอาดของชุมชน อันจะมีผลต่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชน (สมานมิตร พัฒนา, 2541)

ปัญหาการจัดการมูลฝอยชุมชนเป็นปัญหาที่มีการกล่าวถึงกันอยู่เสมอ หน่วยงานที่รับผิดชอบต่างพยายามหาทางออกในการกำจัดและแก้ไขปัญหานี้ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างจิตสำนึกใน

การทิ้ง การลดจำนวนของมูลฝอย หากแต่ปริมาณมูลฝอยก็ยังคงเพิ่มปริมาณอยู่ตลอดเวลา และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นทุกปี (ขวัญกมล ทองนาคน, 2540) และจากการที่มูลฝอยมีแนวโน้มสูงขึ้นนี้ย่อมจะเป็นการเพิ่มปัญหาให้แก่สิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ในสังคมด้วย

ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ซึ่งเป็นชุมชนเมืองที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดสงขลา และเป็นเมืองหลักขนาดใหญ่ของภาคใต้ รวมทั้งมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว จึงทำให้เมืองหาดใหญ่เป็นศูนย์กลางการคมนาคมธุรกิจบริการทางภาคใต้ตอนล่าง และการเจริญเติบโตของเมืองส่งผลให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อมลง ก่อให้เกิดการผลิตมูลฝอยเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน จึงควรกำหนดมาตรการการจัดการมูลฝอยให้เหมาะสม เนื่องจากปัญหาการลดปริมาณมูลฝอยนั้นไม่สามารถที่จะกระทำได้ด้วยวิธีการทางเทคนิค อันได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บหรือเพิ่มปริมาณรถเก็บขนเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันมีปัญหาการขาดแคลนสถานที่ทิ้งมูลฝอย เนื่องจากที่ดินมีราคาแพงและประชาชนต่อต้านคัดค้านโครงการในบริเวณที่ทิ้งมูลฝอย ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาที่ปลายเหตุด้วยการปรับปรุงการบริการการเก็บขนมูลฝอยเท่านั้น แต่จำเป็นต้องใช้แนวทางอื่นๆ ในการดำเนินการควบคู่กันไปด้วยจึงจะได้ผล (กรมการปกครอง, ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น, 2540) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การจัดการเกี่ยวกับมูลฝอยที่ดีไม่ได้หมายถึงการกำจัดขยะอย่างถูกต้องเหมาะสม แต่หมายถึงการมุ่งหลีกเลี่ยงหรือลดปริมาณมูลฝอยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต คือการก่อก่อให้เกิดมูลฝอยน้อยลงและลดการเสี่ยงภัยจากมลภาวะที่เกิดจากมูลฝอย ดังนั้นการแก้ปัญหามูลฝอยในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไป โดยจะต้องเน้นที่การลดปริมาณมูลฝอย ซึ่งวิธีที่ส่งผลในทางปฏิบัติมากที่สุดได้แก่ การลดปริมาณมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดแทนที่จะคอยควบคุมหรือกำจัดเมื่อเกิดมูลฝอยขึ้นแล้ว แต่วิธีการนี้ทำได้ค่อนข้างยาก เพราะจะต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนเป็นสำคัญ (ไพโรจน์ พรหมสาส์น และประสูตร เหลืองสมานกุล, 2539 : 4)

นอกเหนือจากการแก้ไขปัญหามาตรฐานการจัดการมูลฝอย โดยการวางแผนจัดการที่มีประสิทธิภาพทั้งในด้านการเก็บขนมูลฝอย และการเลือกใช้วิธีกำจัดมูลฝอยที่มีความเหมาะสมและส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด แนวทางที่จะช่วยลดปริมาณมูลฝอย ได้แก่ การส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการลดปริมาณมูลฝอยที่ทิ้งในแต่ละวัน และการส่งเสริมให้ประชาชนมีการคัดแยกวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์เพื่อนำไปผลิตเป็นสินค้าใหม่ ซึ่งนอกจากจะเป็นการช่วยลดปริมาณมูลฝอยที่จะต้องกำจัดแล้ว ทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการกำจัดน้อยลงมีความต้องการใช้น้ำของสถานที่กำจัดลดลงด้วย (กรมการปกครอง, ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น, 2540)

จากผลการศึกษาในต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จในการแยกประเภทขยะ ทั้งในอเมริกาและยุโรป พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ที่จะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จดังกล่าว และนับได้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญในการเสริมสร้างบทบาท และศักยภาพของประชาชนให้การเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการและติดตามเฝ้าระวังภาวะมลพิษตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ในหมวดสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (สมานมิตร พัฒนา, 2541)

แนวทางในการดำเนินงานเพื่อลดปัญหามูลฝอย ที่เทศบาลนครหาดใหญ่ได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเป็นการจัดการมูลฝอยแบบยั่งยืนด้วยการสร้างจิตสำนึก มีการจัดตั้งศูนย์ดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม การจัดทำโครงการนำร่องและโครงการตัวอย่างในระดับชุมชน หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการมูลฝอยได้นำแนวความคิดสมัยใหม่ในการแก้ไขปัญหาการจัดการมูลฝอยมาเร่งดำเนินการอย่างไรก็ตาม มาตรการในการแก้ไขปัญหามูลฝอยที่สอดคล้องกับแนวความคิดสมัยใหม่ดังกล่าวคือ การนำเอามูลฝอยที่มีศักยภาพกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งมีกระบวนการที่สำคัญคือ กระบวนการคัดแยกประเภทมูลฝอย กระบวนการคัดแยกวัสดุจากขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่นั้น จะสามารถลดปริมาณมูลฝอยที่ถูกเก็บขนนำไปกำจัดครั้งสุดท้าย เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการกำจัดมูลฝอยที่ได้ผลประโยชน์ตอบแทน ประหยัดทรัพยากรและพลังงาน ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่สุดของความสำเร็จในการคัดแยกวัสดุคือ ความร่วมมือของประชาชนผู้ทิ้งขยะ (สมานมิตร พัฒนา, 2541)

สืบเนื่องจากความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยนี้ ทางเทศบาลนครหาดใหญ่ได้ร่วมกับศูนย์นานาชาติเพื่อเมืองที่พัฒนาอย่างยั่งยืน (ICSC) ได้จัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกมูลฝอยโดยเลือกพื้นที่ที่เป็นชุมชนสาธิตที่จะดำเนินการ โดยมีคณะกรรมการจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นผู้คัดเลือกชุมชน โดยชุมชนที่ได้รับเลือกให้เป็นชุมชนสาธิตนั้นมาจากการคัดเลือกชุมชนที่เห็นว่ามีความเข้มแข็ง 5 ชุมชนจากนักพัฒนาชุมชน โดยเลือกมาเพียง 2 ชุมชนคือ ชุมชนรัตนวิบูลย์ และชุมชนไทยไฮเต็ล โดยในส่วนของชุมชนรัตนวิบูลย์นั้นได้รับการคัดเลือกจากเทศบาล เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีขนาดพื้นที่และจำนวนประชากรที่เหมาะสม คือ ไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป ส่วนชุมชนไทยไฮเต็ลนั้นขอเสนอตัวที่จะเข้าร่วมโครงการเนื่องจากชุมชนมีความพร้อมและมีความสนใจที่จะทำการคัดแยกมูลฝอยในชุมชน การดำเนินการในส่วนของการคัดแยกมูลฝอยในชุมชน เทศบาลจะทำหน้าที่เป็นผู้คอยประสานงานและให้คำแนะนำ อบรม

ประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการคัดแยกมูลฝอยให้ถูกต้อง และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนทราบ โดยมีกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกมูลฝอย

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา และการจัดการสิ่งแวดล้อมจากการศึกษาของ อัคตาร์ (Akhtar, 1977 : 26-27, อ้างถึงใน ณรงค์ ทองใบ, 2537 : 29) ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทในประเทศกำลังพัฒนา พบว่าสาเหตุที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งของความล้มเหลวของโครงการคือ ประชาชนมิได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท จึงทำให้ขาดความสำนึกในการเป็นเจ้าของโครงการ (Sense of belonging) นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรด้านลักษณะบุคคล เช่น การศึกษา อาชีพ รายได้ และตัวแปรด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวคือ จากการศึกษาวิจัยของ ประมวล พูนสังข์ (2535) พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอันตรายจากอาคารบ้านเรือนของประชาชน สอดคล้องกับ สุพรรณิ พลอยพุ่ม (2541) พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้ในการคัดแยกมูลฝอย ส่วนปัจจัยด้านอาชีพจากการศึกษาของ อาณัติ นวากร (2541) พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย ในชุมชนรัตนวิบูลย์และชุมชนไทยโฮเต็ล เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนน่าจะเป็นเงื่อนไขสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมในด้านการจัดการมูลฝอย ประเด็นนี้ควรจะมีการศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมในเรื่องของการคัดแยกมูลฝอยต่อไป และเพื่อมุ่งตอบคำถามในการวิจัย ตลอดจนเพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลพื้นฐานอันจะนำไปสู่แนวทางการจัดการ และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการและการคัดแยกมูลฝอยในระดับท้องถิ่นหรือชุมชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย ในชุมชนรัตนวิบูลย์และชุมชนไทยโฮเต็ล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย ในชุมชนรัตนวิบูลย์และชุมชนไทยโฮเต็ล
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการคัดแยกมูลฝอย โดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนรัตนวิบูลย์และชุมชนไทยโฮเต็ล

4. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการคัดแยกมูลฝอย

คำถามในการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยของชุมชนรัตนวิบูลย์ และชุมชนไทยโฮเต็ลทั้งสองแห่งเป็นอย่างไร มีความเหมือนหรือความแตกต่างกันอย่างไร เพราะเหตุใด
2. ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนรัตนวิบูลย์และชุมชนไทยโฮเต็ล
3. ปัญหาและอุปสรรคของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนรัตนวิบูลย์ และชุมชนไทยโฮเต็ลมีอะไรบ้าง
4. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยควรจะเป็นอย่างไร

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนรัตนวิบูลย์และชุมชนไทยโฮเต็ล
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนรัตนวิบูลย์และชุมชนไทยโฮเต็ล
3. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการดำเนินการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนอื่นๆ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
4. เพื่อเป็นข้อมูลในการนำไปประยุกต์ใช้ในการหาแนวทางในการจัดการมูลฝอย โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนของเทศบาลนครหาดใหญ่

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนรัตนวิบูลย์และชุมชนไทยโฮเต็ล และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการคัดแยกมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเป็นข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการมูลฝอยของเทศบาลนครหาดใหญ่ต่อไป พื้นที่ในการศึกษาคือชุมชนรัตนวิบูลย์และชุมชนไทยโฮเต็ล ซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาได้แก่ ครัวเรือนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนทั้ง 2 แห่ง มีทั้งสิ้น 1,530 ครัวเรือน ประกอบด้วยชุมชนรัตนวิบูลย์ 310 ครัวเรือน และชุมชนไทยโฮเต็ล 1,220 ครัวเรือน โดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยจะสอบถามหัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้มีส่วนในการคัดแยกมูลฝอย ประธานและกรรมการชุมชนทั้ง 2 ชุมชน ในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ.2544

ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ

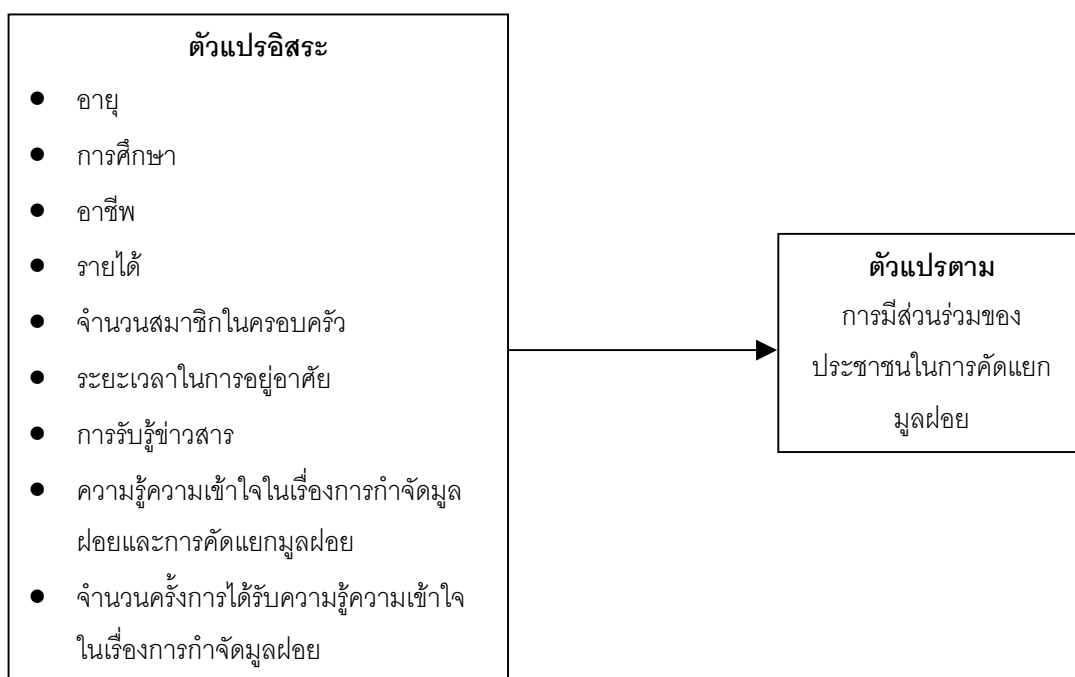
1. อายุ
2. การศึกษา
3. อาชีพ
4. รายได้
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว
6. ระยะเวลาในการอยู่อาศัย
7. การรับรู้ข่าวสาร
8. ความรู้ในเรื่องการกำจัดมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย
9. จำนวนครั้งการได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการกำจัดมูลฝอย

ตัวแปรตาม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีกรอบแนวคิดคือ การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนรัตนวิบูลย์และชุมชนไทยโฮเต็ล โดยทำการศึกษาปัจจัยต่างๆ ของชุมชนทั้งสองแห่ง เพื่อพิจารณาว่าปัจจัยใดบ้างที่ทำให้รูปแบบหรือวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกันหรือคล้ายคลึงกัน เพราะเหตุใด และปัจจัยดังกล่าวนำไปสู่การคัดแยกมูลฝอยในชุมชนที่แตกต่างหรือคล้ายคลึงกัน รวมทั้งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยของชุมชนเหมือนหรือแตกต่างกัน เพราะอะไร และทำอะไรจึงจะพัฒนาการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยของประชาชน ซึ่งปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองของชุมชน เช่น การศึกษา อาชีพ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย การรับรู้ข่าวสาร เป็นตัวแปรอิสระโดยใช้ครัวเรือนเป็นตัวแทนในการศึกษา และประกอบด้วย ประชานและกรรมการชุมชน ที่น่าจะมีส่วนเอื้อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน และตัวแปรตามคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะสามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการจัดการด้านการคัดแยกมูลฝอยรวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชน และเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และในการลดปริมาณมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดหรือการคัดแยกมูลฝอยซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหามูลฝอยอย่างยั่งยืน ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากความสมัครใจของประชาชนเอง โดยประชาชนรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาหารือร่วมกัน และมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกิจกรรมอันส่งผลกระทบต่อประชาชนเอง เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และส่งผลให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาตินั้นบรรลุผลสำเร็จ

ประชาชน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ดำเนินการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนซึ่งได้แก่ หัวหน้าครัวเรือน หรือสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้มีส่วนในการคัดแยกมูลฝอย ประธานและกรรมการชุมชน

การคัดแยกมูลฝอย หมายถึง การคัดเลือกเพื่อแยกมูลฝอยบางชนิดเอาไว้ใช้ประโยชน์ก่อนนำไปทิ้ง หรือการคัดแยกไว้เพื่อเอาไปไว้ขาย บริจาค รวมทั้งการคัดแยกเพื่อนำมูลฝอยไปทิ้งให้ถูกประเภท

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย โดยผ่านสื่อชนิดต่างๆ เช่น แผ่นพับ ใบปลิว วิชิตู รวมทั้งการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เอกสารราชการ ผู้นำชุมชน และประชาชนด้วยตนเอง